

JAK DRUKOWAĆ ODPOWIEDZIALNIE?

Niezbędnik dla wydawnictw

Polscy czytelnicy i czytelniczki stają się coraz bardziej uwrażliwieni na kwestię naszego oddziaływania na środowisku, dlatego warto informować ich o działaniach zmierzających w kierunku druku z większą dbałością o otoczenie, a także pokazać im, że proces tworzenia książek jest przejrzysty i zrównoważony na każdym etapie łańcucha produkcji.

Poniżej przedstawiamy Państwu kilka prostych zabiegów, które nie dość, że mogą uczynić środowisko czystszy, to jeszcze zagwarantować czytelnikom bezpieczeństwo dla zdrowia lektury.

Na początek jednak garść faktów:

- Do produkcji papieru wykorzystuje się ok. połowę drewna będącego w obrocie handlowym na całym świecie. Część tego drewna pochodzi z racjonalnie zarządzanych zasobów leśnych, jednak **większość pozyskiwana jest z nieodpowiedzialnych źródeł**, w tym z nielegalnych wycieków lub monokulturowych plantacji przemysłowych (np. upraw eukaliptusa nazywanych „zielonymi pustyniami”).
- Wbrew nazwie **papier „bezdrewny” produkowany jest z drzew**, a do jego wytworzenia potrzebne są większe ilości drewna niż w przypadku papieru drzewnego.
- **Zakłady papiernicze produkują duże ilości CO₂, metanu**, które wzmacniają efekt cieplarniany i zanieczyszczają środowisko, **dwutlenku siarki**, który zakwasza jeziora, **związków azotowych i fosforanów**, które przyspieszają eutrofizację wód.
- **Wybielanie masy celulozowej za pomocą chloru gazowego lub związków chloru**, to najbardziej toksyczny etap produkcji papieru. **Organiczne związki chloru** poddawane działaniu wysokich temperatur podczas bielenia, **mogą przekształcać się w wysoce toksyczne związki zwane dioksynami**. Substancje te można znaleźć nie tylko w ściekach pochodzących z papierni, ale także w samych produktach papierowych (w tym książkach).
- Ok. **20% globalnej produkcji wybielanej masy celulozowej jest nadal poddawane działaniu chloru gazowego**. W trakcie tego procesu uwalniane są największe ilości organicznych związków chloru, łącznie z bardzo toksycznymi **dioksynami**.
- Druk na papierze o gramaturze 100 g/m² to konieczność wycięcia o 20% więcej drzew niż w przypadku zastosowania papieru o gramaturze 80 g/m².

W obliczu tych niewygodnych faktów, zadajemy sobie pytanie:

Co może zrobić wydawca, aby zmniejszyć negatywne oddziaływanie na środowisko?

Poniżej prezentujemy kilka prostych kroków:

1. Drukuj na papierze pochodzącym z polskich lub europejskich lasów, **unikaj drukowania w krajach wysokiego ryzyka – na przykład w Chinach**. W Azji bardzo często stosuje się papier pochodzący od firmy Asia Pulp and Paper (APP), która wycina dziewicze lasy deszczowe w Indonezji.
2. Jeśli to możliwe **stosuj papier z recyklingu**. Obecnie wiele tego typu papierów nie ustępuje białością i trwałością papierom z włókien pierwotnych. Papiery z recyklingu zweryfikowane przez niezależne organizacje mogą być oznaczone certyfikatami FSC lub Błękitnego Anioła.

Wydruk 500 stustronicowych książek na papierze z recyklingu oznacza oszczędność 17 drzew i 26,5 tys. litrów wody w stosunku do książek drukowanych na papierze pierwotnym.

3. Jeśli nie masz możliwości zastosowania papieru z recyklingu, **wybieraj papier z certyfikatem potwierdzającym, że drewno pochodzi z lasów zarządzanych w sposób zrównoważony**. Najbardziej polecanym znakiem jest certyfikat **Forest Stewardship Council (FSC)**, który gwarantuje, że drewno pochodzi z lasów, gdzie nie są łamane prawa rdzennej ludności, nie występuje nielegalna wycinka drzew, nie stosuje się pestycydów i innych szkodliwych substancji. Certyfikat FSC występuje w trzech rodzajach:

Chcesz być na bieżąco i wiedzieć więcej o naszych akcjach i kampanii "Kupuj odpowiedzialnie" Polskiej Zielonej Sieci? Zapraszamy na stronę www.ekonsument.pl i na nasz [profil na Facebooku](#)

FSC 100% – produkt został wyprodukowany w całości z drewna ze znakiem FSC.

FSC Mieszane (Mixed Sources) – minimum 70% surowca użytego do produkcji posiada certyfikat FSC, natomiast niecertyfikowana reszta to tzw. drewno kontrolowane (*controlled wood*).

FSC Z Recyklingu (Recycled) – co najmniej 85% surowca w gotowym produkcie musi pochodzić z recyklingu.

4. Zwróć uwagę na to, w jaki sposób bielono włókna celulozowe w wybranym papierze. Najlepiej **zrezygnuj z papieru bielonego chlorem**, gdyż **dioksyny**, które powstają wskutek bielenia z użyciem tego pierwiastka są rakotwórcze i mogą pozostawać w wydanej książce zagrażając zdrowiu czytelników. **Najbardziej przyjazne dla środowiska alternatywy to papiery oznaczone skrótami:**

PCF (Processed Chlorine Free) – papier z **makulatury**, przetwarzany **bez użycia chloru cząsteczkowego i bez jego związków**.

TCF (Total Chlorine Free) – papier z **drewna**, wyprodukowany całkowicie **bez użycia chloru cząsteczkowego i bez jego związków**.

W powyższych przypadkach, w procesie bielenia włókien stosuje się ozon, tlen lub wodór, które nie wywierają niszczycielskiego wpływu na zdrowie ludzi i stan środowiska.

Jeśli z jakichś powodów nie możesz wybrać tych papierów zdecyduj się na papier **ECF (Elementary Chlorine Free)** – **bielono go związkami chloru, które są jednak mniej szkodliwe od chloru gazowego**.

5. Gdy to możliwe wybieraj **małe rozmiary książek**, z mniejszą czcionką – **wymagają zużycia mniejszej ilości papieru**, a przy tym są bardzo wygodne – można je schować do kieszeni i **nie rozstawać się z ulubioną lekturą**.

Informacje o stosowaniu przyjaznych dla środowiska materiałów można następnie opublikować na stronie internetowej wydawnictwa lub umieścić bezpośrednio na książce (np. „wydrukowano na papierze bielonym bez użycia chloru” lub „wydrukowano na papierze z certyfikatem FSC”).

Więcej informacji na temat odpowiedzialnej konsumpcji drewna i papieru:

Kampania Polskiej Zielonej Sieci „Kupuj odpowiedzialnie drewno i papier”:

<http://www.ekonsument.pl/lasy>

Anglojęzyczny przewodnik po przyjaznych dla środowiska alternatywach papierniczych:

<http://www.whatsinyourpaper.com>

Informacje na temat certyfikatów w branży drzewno-papierniczej:

http://www.ekonsument.pl/a66527_certyfikaty_w_przemysle_drzewno_papierniczym.html

Lista bardziej przyjaznych dla środowiska papierów i artykułów z papieru:

<http://dobrezakupy.ekonsument.pl/pl/papier>

Chcesz być na bieżąco i wiedzieć więcej o naszych akcjach i kampanii "Kupuj odpowiedzialnie" Polskiej Zielonej Sieci? Zapraszamy na stronę www.ekonsument.pl i na nasz [profil na Facebooku](#)